

Vroegsignalering financiële problemen minimahuishoudens preventie dakloosheid jongeren

Wat is het
probleem: ratio
voor de aanpak

Mensen blijken – uit schaamtegevoel of de verwachting zelf een oplossing te vinden – vaak lang (gemiddeld 5 jaar of langer) te wachten voordat zij hulp zoeken bij schulden. Door vroegtijdige signalering van financiële problemen kan die periode worden verkort naar gemiddeld 1,5 jaar. Schulden en bijkomende problemen zijn dan minder ver opgelopen. Zo kan eerder en mogelijk effectiever worden gewerkt aan oplossingen. Ook kunnen huisvestingsproblemen en dakloosheid als gevolg van schulden vaker worden voorkomen.

Voor alle gemeenten is er inmiddels een wettelijke verplichting tot vroegsignalering van betalingsachterstanden bij met name huur, nutsvoorzieningen en zorgverzekering. Diverse gemeenten hebben al ervaring opgedaan met ‘vroeg-erop-af’ bij sociale woninghuurders. Dat geldt veel minder voor jongeren die bij hun ouders/verzorgers of een pleeggezin inwonen en een risico lopen op dakloosheid bij hun transitie naar volwassenheid, zeker als het ontbreekt aan een steunnetwerk om op terug te vallen. Hierbij kan in het bijzonder worden gedacht aan de situatie dat hun ouders/verzorgers een bijstandsuitkering hebben. Een laag inkomen gaat gepaard met een relatief hoge vaste lastenquote en beperkte mogelijkheden tot sparen/reserveren. Deze huishoudens hebben dan ook vaak betalingsachterstanden, die door allerlei boeteregelingen kunnen uitmonden in snel oplopende schulden.

Omdat de inkomsten van jongeren vanaf 18 respectievelijk 21 jaar meetellen voor de hoogte van toeslagen (voor zorg, huur e.d.) respectievelijk bijstand kunnen (pleeg)ouders/verzorgers alsook jongeren zelf vanwege toeslagen en/of de kostendelersnorm verder in financiële problemen komen. Onder druk van deze situatie kunnen jongeren schulden opbouwen en op straat komen te staan. Gemeenten willen voor deze doelgroep een preventieve aanpak ontwikkelen en meer zicht krijgen op de kosten en baten hiervan. Daarom richt deze MKBA zich op vroegsignalering van financiële problemen bij bijstandshuishoudens met inwonende jongeren/jongvolwassenen.

Hoe speelt de
aanpak hierop in:
project-alternatief

De gemeente benadert proactief bijstandsontvangers die een jongere (kind of bekende) in huis hebben. Dit kan vorm krijgen in een (budget)adviesgesprek dat wordt geïnitieerd door de klantmanager Werk & inkomen en waaraan ook een schuldhulpverlener en eventueel een sociaal professional deelneemt. Voor deze gesprekken ligt de focus op mensen die nog geen schuldhulp ontvangen maar mogelijk wel financiële problemen ervaren. Betrokkenen worden vroegtijdig geïnformeerd over wat er verandert als een jongere 18 respectievelijk 21 jaar wordt. Ook wordt aangeboden om mee te denken in oplossingsrichtingen voor zowel de bijstandsgerechtigde als de jongere om mogelijke negatieve gevolgen (waaronder vertrek uit huis zonder reëel perspectief) te voorkomen dan wel te verkleinen. Waar nodig gaat een gemeentelijke

professional (bijvoorbeeld van het sociaal gebiedsteam) op huisbezoek om de situatie te inventariseren en een hulpaanbod te doen (plan van aanpak), gericht op het stabiliseren en zo mogelijk oplossen van eventuele financiële en andersoortige problematiek.

Deze proactieve aanpak kan in grote lijnen ook worden toegepast voor vergelijkbare situaties waarin ouders/netwerk een laag tot modaal inkomen hebben. Omdat mensen lang niet altijd als zodanig bij de gemeente bekend zijn, vraagt dit een toegespitste en gerichte benadering om die huishoudens te vinden/bereiken waar zulke problematiek speelt.

Wat wil de aanpak bereiken: doelen

De gemeente wil met deze aanpak:

- dakloosheid van jongeren voorkomen en daarmee mogelijke instroom in de opvang
- meer bijstandsontvangers met inwonende kinderen bereiken om verergering van financiële problemen te voorkomen en hun (financiële) zelfredzaamheid te vergroten

Voor wie: doelgroep

Jongvolwassenen die (al of niet met een eigen bijstandsuitkering):

- inwonen bij hun ouders/verzorgers die een bijstandsuitkering ontvangen en in (verdere) financiële problemen dreigen te komen, maar nog niet bekend zijn bij gemeentelijke schuldhulpverlening
- op straat (dreigen te) komen, omdat de woonsituatie – vanwege vermindering van toeslagen of toepassing van de kostendelersnorm – door de ouders/verzorgers niet meer als financieel houdbaar wordt ervaren

Welke specifieke kosten vraagt de aanpak

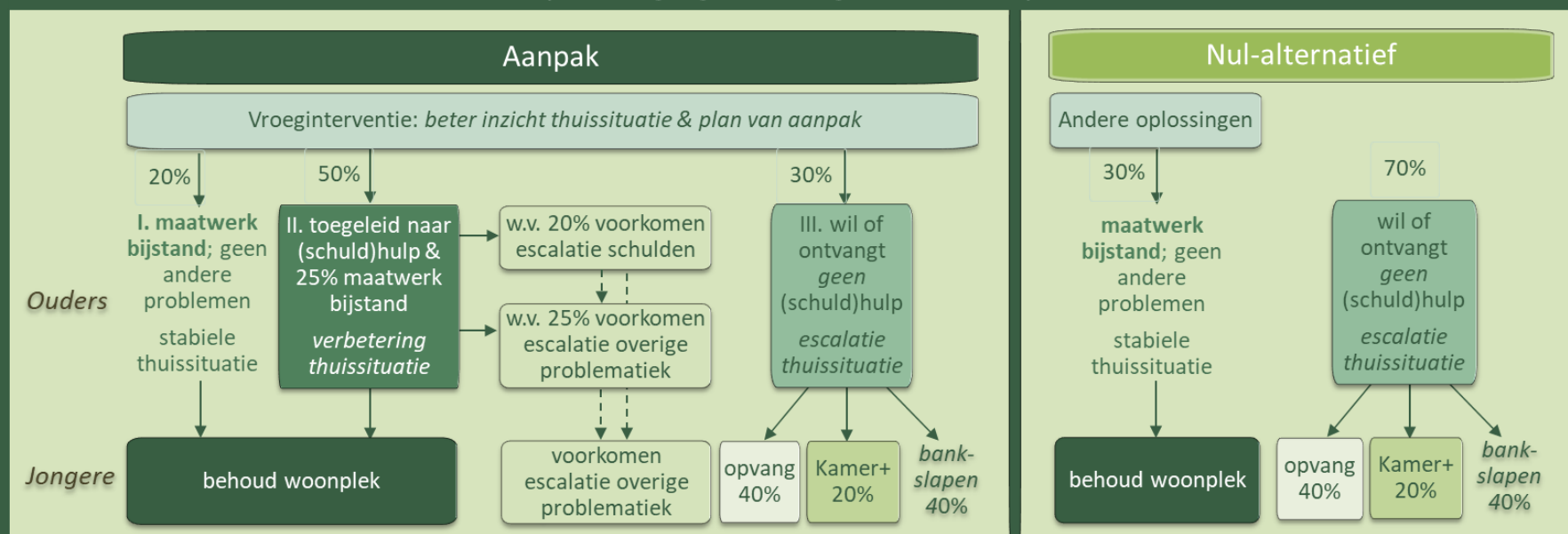
De aanpak brengt de volgende specifieke kosten mee:

- training (en intervisie): klantmanagers moeten weten hoe en waarop zij moeten doorvragen, en welke regelruimte er is om maatwerk te bieden in bijstandsuitkering, bijzondere bijstand, toeslagen e.d.
- contactlegging: informerend en signalerend gesprek door klantmanager en andere professional (gemiddeld 2 uur per contact)
- vroeginterventie: huisbezoek (gemiddeld 6 uur per bezoek) gericht op het maken van een plan van aanpak (overzicht van schulden en inkomsten, hulp bij administratie, financieel advies, contact met crediteuren, en doorgeleiding naar schuldhulp en/of andere zorg/hulpverlening)
- regie op uitvoering plan van aanpak door casushouder sociaal team of ambulant begeleider (gemiddeld 1 uur per week)

Hoe effectief is de aanpak: cliëntverloop

Voor de mate van effectiviteit kijken we naar succesvol bereik en uitstroom naar vervolgvoorzieningen (zie schema Cliëntverloop *links*). Door de aanpak krijgen gezinnen beter inzicht in hun financiële situatie. Naar schatting de helft van de ouders/verzorgers (groep II) accepteert (schuld)hulp, die eraan bijdraagt dat de jongere thuis kan blijven wonen. Ook maatwerk bij de uitkering en toeslagen kan in een deel van de gevallen hieraan bijdragen. De jongere kan ook thuis blijven wonen bij ongeveer een vijfde van de gezinnen waar maatwerk bij de uitkering een oplossing biedt en geen andere problemen aan het licht komen (groep I; stabiele situatie). In de resterende gevallen (groep III) accepteren ouders/verzorgers geen (schuld)hulp en kan niet worden voorkomen dat een groot deel van deze jongeren in de opvang terecht komt of een beroep doet op hun eigen netwerk ('bankslapen'). Slechts ongeveer een vijfde vindt een kamer plus begeleiding (Kamer+).

Clïentverloop Vroegsignalering financiële problematiek

Wat gebeurt er als de aanpak niet doorgaat: nul-alternatief

Als deze aanpak niet doorgaat (zie schema Clïentverloop *rechts*) zouden:

- ouders/verzorgers in ongeveer een derde van de gevallen maatwerk in de bijstand krijgen en geen andere problemen hebben (stabele situatie), waardoor de jongere thuis kan blijven wonen
- de meeste jongeren (vanwege oplopende schulden en/of andere problematiek) uit huis moeten, waarna zij – gegeven de hoge druk op de onderkant van de woningmarkt – in de (jongeren)opvang terecht komen of een beroep doen op hun eigen netwerk ('bankslapen'). Een vijfde lukt het om een kamer te vinden met begeleiding

Welke impact heeft de aanpak

Vroegsignalering van financiële problemen in minimahuishoudens met thuiswonende jongeren beoogt als impact te hebben:

A. het behoud van de *woonplek thuis* voor de **jongere**. Dit kan samengaan met:

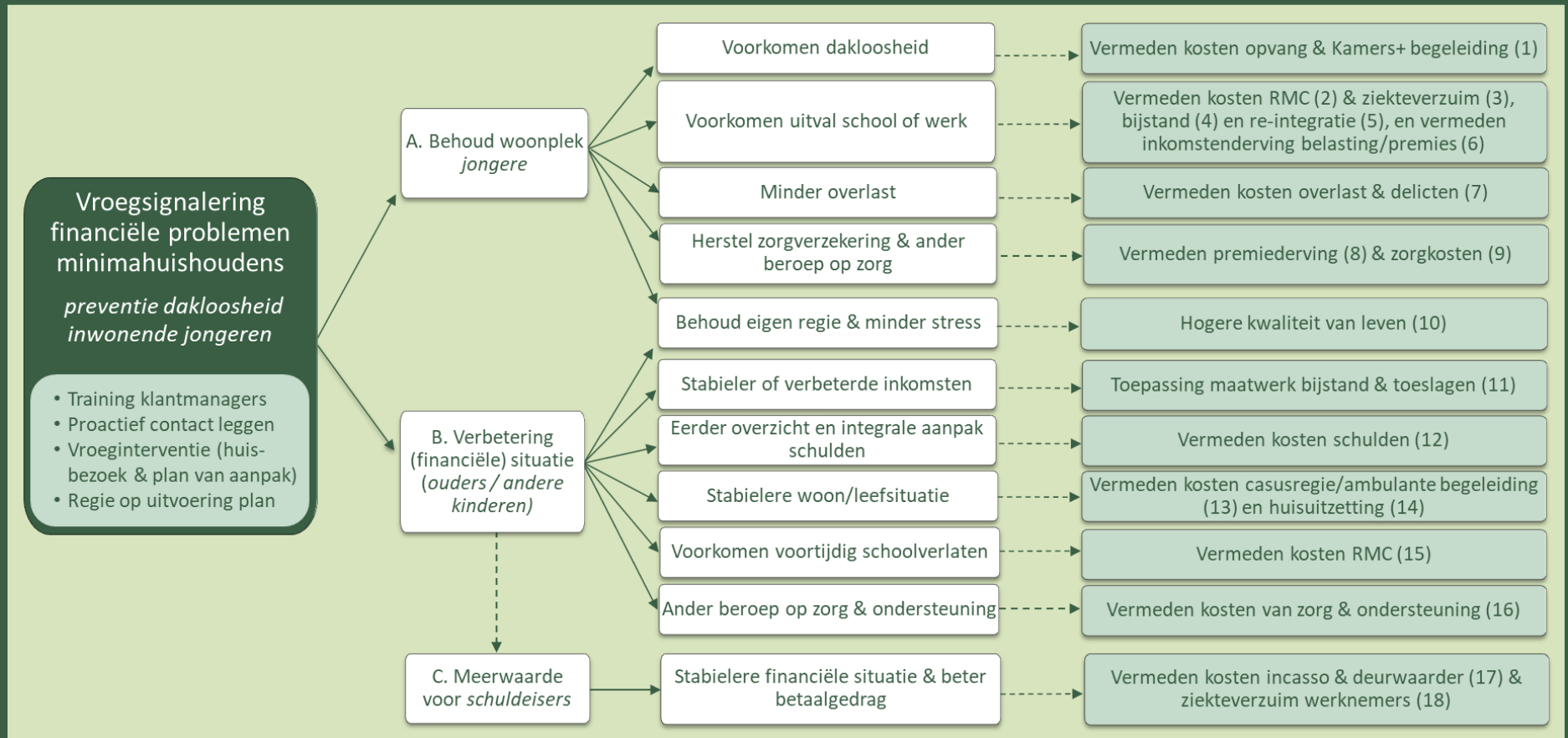
- het voorkomen van een beroep op *opvang* of een vervangende *kamer met begeleiding* (zoals Kamers met aandacht/kansen)
- het voorkomen van schooluitval (vermeden kosten van *voortijdig schoolverlaten*), omdat schoolprestaties – mede door een gezonder, minder stressvol leven – kunnen verbeteren en een beroepsopleiding succesvol kan worden afgerond
- het voorkomen van werkuitval (vermeden productiviteitsverlies door *ziekteverzuim*) en het behoud van een betaalde baan (voorkomen van een beroep op *bijstandsuitkering en re-integratie* en inkomstendering uit *belastingen en premies*)
- het voorkomen van *overlast* en *criminaliteit* die kan ontstaan als jongeren dak- of thuisloos worden en/of schulden opbouwen

- het herstellen van een *zorgverzekering* (vermeden premiederving door wanbetaling) en een verandering in het beroep op *zorgvoorzieningen* door een verbetering van de gezondheid (minder stress van dreigende dak/thuisloosheid en mogelijk overmatig middelengebruik): minder beroep op de huisarts, GGZ en jeugdzorg
 - behoud van zelfregie/redzaamheid (gegeven de erkenning van het probleem en ondersteuning bij oplossingen) en vermindering van stress (relationele spanningen en angst om op straat te komen staan). Mede door mogelijke beperking van stigma-effecten (schaamte) kan de *kwaliteit van leven* toenemen
- B. voor **ouders/verzorgers** in het voorkomen van *verergering* van problematiek. Dit draagt bij aan:
- behoud van zelfregie/redzaamheid (gegeven het financieel overzicht, erkenning van het probleem en ondersteuning bij oplossingen) en vermindering van stress (onder andere angst voor deurwaarders, afsluiting van basis/nutsvoorzieningen en huisuitzetting). Ook kunnen stigma-effecten (schaamte) en risico's van (verder) sociaal isolement worden verminderd. Behalve voor ouders/verzorgers kan deze positieve impact ook gelden voor **andere thuiswonende kinderen**. Hierdoor kan hun *kwaliteit van leven* toenemen
 - een stabilisatie of *verbetering* van de financiële situatie door het *op maat toepassen* van de kostendelersnorm en/of eventuele andere aanpassingen (bijvoorbeeld toeslagen)
 - het voorkomen of beperken van een beroep op schuldhulpverlening (vermeden kosten van *schuldsanering* en *schade door restschulden*) en het vergroten van *welzijn* doordat bij vroegsignalering van financiële problemen ook andere problematiek eerder in kaart kan worden gebracht en aangepakt
 - het (verder) stabiliseren van de (woon)situatie, waardoor professionele ondersteuning niet of minder nodig is (*ambulante begeleiding*) en het risico op *huisuitzetting* vanwege oplopende schulden vermindert
 - een verbetering van de psychische en fysieke gezondheid (minder stress en overmatig middelengebruik), waardoor het beroep op *zorgvoorzieningen* kan veranderen (minder beroep op de huisarts, GGZ en jeugdzorg (**andere thuiswonende kinderen**) en een verergering van relatieproblemen en huiselijk geweld (vermeden kosten van *Veilig Thuis*) kan worden voorkomen
 - een verbetering van schoolprestaties en het succesvol afronden van de opleiding (vermeden kosten van *voortijdig schoolverlaten*) door **andere thuiswonende kinderen**
- C. voor **schuldeisers** (grote organisaties, zoals zorgverzekeraars, corporaties en nutsbedrijven) in de volgende meerwaarde:
- het voorkomen of beperken van wanbetaling: hierdoor kunnen kosten van *incasso & deurwaarder* worden vermeden
 - het voorkomen of beperken van conflictsituaties met klanten: hierdoor kan *ziekteverzuim* van werknemers worden vermeden.

De impact voor **jongere, ouders/gezin** en **schuldeisers** kan worden vertaald in maatschappelijke baten. Deze zijn hieronder inzichtelijk gemaakt.

Impact van de aanpak

De *baten* rechts in het schema zijn gekwantificeerd, vertaald in geld en afgezet tegen de *kosten* van de aanpak. Vanuit een praktijkgerichte insteek is hierbij waar mogelijk gebruik gemaakt van (ervarings)gegevens van gemeenten. Waar deze ontbraken, zijn andere beschikbare databronnen en literatuur benut. Mede om deze toepasbaar te maken op de aanpak zijn in nauwe samenspraak met gemeentelijke en andere deskundigen aannames gemaakt, die met de conceptuitkomsten zijn getoetst bij enkele klankbordgroepen. Er is uitgegaan van conservatieve schattingen over een relatief korte periode, aansluitend bij de duur van de aanpak (ongeveer een jaar). De uitkomsten zijn opgenomen in de indicatieve kosten-batentabel hieronder, waarbij posten die niet konden worden gekwantificeerd zijn weergegeven als pro memorie (pm).

	KOSTEN / BATEN	TOELICHTING (bedragen per cliënt)	% Cliënten (vet: opgave/ literatuur; cursief: aanne))	BEDRAG per cliënt x € 1.000	Nr. uit schema	
KOSTEN	Totale kosten			2,0		
	training klantmanagers	er is uitgegaan van een training die in een periode van ongeveer 3 jaar ten nutte kan worden gemaakt. Bij een caseload van 20 cliënten geeft dit een kostenpost van minder dan 100 euro		0,0		
	klantgesprek	uitgaande van een gemiddelde inzet van 2 uur voor 2 professionals geeft dit een kostenpost van ongeveer 200 euro		0,2		
	vroeginterventie: huisbezoek & plan van aanpak	uitgaande van gemiddelde trajectkosten van ongeveer 750 euro geeft dit een kostenpost van ongeveer 400 euro		0,4		
	regie op uitvoering plan van aanpak	uitgaande van 1 uur per week casusregie door een casemanager sociaal team of ambulante begeleider gedurende een jaar geeft dit een kostenpost van ongeveer 1.400 euro		1,4		
BATEN	Totale baten			9,2	+ pm	
		A. Behoud woonplek voor jongere				
	Opvang	voorkomen beroep op opvang	kosten in het nulalternatief (zie schema Cliëntverloop) die met de aanpak worden voorkomen. Na aftrek van eigen bijdragen levert dit een baat op van ongeveer 4.200 euro	15%	4,2 (1a)	
	Wonen	voorkomen beroep op Kamers+begeleiding	kosten in het nulalternatief (zie schema Cliëntverloop) die met de aanpak worden voorkomen. Na aftrek van eigen bijdragen levert dit een baat op van ongeveer 400 euro	60%	0,4 (1b)	
	Opvang / Wonen	voorkomen eigen bijdragen	ten opzichte van het nulalternatief (zie schema Cliëntverloop) betalen cliënten gemiddeld minder eigen bijdragen voor opvang en/of een kamer. Dit resulteert in een baat van ongeveer 600 euro	15%; 60%	0,6 (1)	
	Onderwijs	voorkomen voortijdig schoolverlaten	ongeveer één procent van alle thuiswonende jongeren is voortijdig schoolverlater. De aanpak helpt deze jongeren naar verwachting om eerder een startkwalificatie te behalen. Aangenomen is dat het RMC-traject dat zij volgen een derde minder lang duurt. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak. Dit levert een baat op van minder dan 100 euro	1%	0,0 (2)	
Werk	voorkomen productieverlies	ongeveer een vijfde van de jongeren tot 24 jaar heeft voorafgaand aan bijstand betaald werk. Naar verwachting kan met de aanpak extra	10%	0,1 (3)		

	KOSTEN / BATEN	TOELICHTING (bedragen per cliënt)	% Cliënten (vet: opgave/ literatuur; cursief: aanne)me)	BEDRAG per cliënt x € 1.000	Nr. uit schema
Werk	voorkomen bijstand	ziekteverzuim vanwege een stressvolle (financiële) situatie worden voorkomen. Dit geldt met name voor jongeren uit gezinnen in groep II (zie schema Cliëntverloop). Uitgaande van gemiddeld 7 extra ziektedagen levert dit op basis van het minimumloon een baat op van ongeveer 100 euro naar verwachting doet de groep met betaald werk bij deze aanpak geen beroep op bijstand. Daarnaast vindt ongeveer de helft van de jongeren in de bijstand binnen een jaar weer betaald werk. Van deze groep is aangenomen dat zij bij de aanpak gemiddeld een maand sneller kunnen uitstromen. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak (met name groep II: zie schema Cliëntverloop). Dit levert een baat op van ongeveer 900 euro	10%; 20%	0,9	(4)
Werk	voorkomen re-integratie	aangenomen is dat de groep zonder bijstand bij deze aanpak geen beroep doet op re-integratie. Van de groep met bijstand is aangenomen dat hun traject bij deze aanpak een maand korter kan zijn. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak (met name groep II: zie schema Cliëntverloop). Dit levert in totaal een baat op van ongeveer 100 euro	10%; 20%	0,1	(5)
Werk	voorkomen inkomsten-derving belasting & premies	voor jongeren met betaald werk helpt deze aanpak baanverlies én extra ziekteverzuim te voorkomen (zie nr. 3) en daarmee inkomstderving van belasting en premies. Op basis van het minimumloon levert dit een baat op van ongeveer 100 euro	10%	0,1	(6)
Veiligheid	minder overlast	kosten die met de aanpak worden voorkomen, omdat een deel van deze jongeren niet dak- of thuisloos wordt en zich dan zou aansluiten bij een jeugdgroep die overlast geeft. Aangenomen is dat dit geldt voor ongeveer de helft van de groep die bij de aanpak niet in de opvang komt of moet bankslapen (zie schema Cliëntverloop). Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor tweederde toegeschreven aan de aanpak. Dit resulteert in een bedrag van ongeveer 400 euro	16%	0,4	(7a)
Veiligheid	minder delicten	onduidelijk is in hoeverre met de aanpak kan worden voorkomen dat deze jongeren delicten plegen als zij dak- of thuisloos worden		pm	(7b)

	KOSTEN / BATEN	TOELICHTING (bedragen per cliënt)	% Cliënten (vet: opgave/ literatuur; cursief: aanne)me)	BEDRAG per cliënt x € 1.000	Nr. uit schema
Zorg	zorgverzekering: voorkomen premiederving	naar verwachting kan met de aanpak worden voorkomen dat een zeer klein deel van de jongeren wanbetaler wordt. Omdat ook andere invloeden zich laten gelden, gaat het naar verwachting om een verwaarloosbaar bedrag dat aan de aanpak kan worden toegeschreven		0,0	(8)
Zorg	voorkomen inzet jeugdzorg	gezien de gemiddelde leeftijd van de jongeren is de kans klein dat zij met deze aanpak alsnog jeugdhulp krijgen. Bij benadering ontvangt gemiddeld een zesde van de minimahuishoudens jeugdhulp. Ervan uitgaande dat deze jongeren ambulante jeugdhulp ontvangen, is de verwachting dat hun traject bij deze aanpak een maand korter kan zijn. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak. Dit levert een baat op van ongeveer 100 euro	15%	0,1	(9a)
Zorg	voorkomen beroep op huisarts	naar verwachting gaat een deel van de jongeren door deze aanpak minder vaak op consult, maar is niet duidelijk hoeveel. Omdat ook andere invloeden zich laten gelden, gaat het naar verwachting om een beperkt bedrag dat aan de aanpak kan worden toegeschreven		pm	(9b)
Zorg	voorkomen kosten GGZ*	bij jongeren met psychische klachten kan de aanpak eraan bijdragen dat hun problemen niet verergeren. Naar verwachting treedt dit effect niet op korte termijn op en laten zich dan ook andere invloeden gelden		pm	(9c)
Welzijn	hogere kwaliteit van leven <i>jongere</i>	aangenomen is dat bij ongeveer de helft van de jongeren (zie schema Cliëntverloop) de kwaliteit van leven toeneemt dankzij de aanpak. De omvang van deze toename is gebaseerd op een Engelse studie, waarin een gemiddeld verschil tussen gehuisvest en dakloos is geconstateerd van ongeveer 0,16 gezonde levensjaren (QALY's). Omdat bij deze doelgroep het verschil minder groot is, gaan we uit van een vijfde van dit cijfer. Dit levert een baat op van ongeveer 800 euro doordat zij gemiddeld meer jaren gezond kunnen leven	50%	0,8	(10a)
B. Verbetering financiële situatie					
Welzijn	hogere kwaliteit van leven <i>andere gezinsleden</i>	aangenomen is dat bij ongeveer de helft van de overige gezinsleden de kwaliteit van leven toeneemt dankzij de aanpak. Hierbij is rekening gehouden met gemiddeld 2 andere kinderen in het gezin en het feit dat een deel alleenstaande ouders betreft. Er is uitgegaan van tweederde van de QALY's voor de jongere. Dit levert in totaal een baat op van ongeveer 1.800 euro	50%	1,8	(10b)

	KOSTEN / BATEN	TOELICHTING (bedragen per cliënt)	% Cliënten (vet: opgave/ literatuur; cursief: aanne)me)	BEDRAG per cliënt x € 1.000	Nr. uit schema
Financiën	bijstand op maat	met de aanpak wordt een grotere groep (groep I en de helft van groep II: zie schema Cliëntverloop) maatwerk in bijstand geboden (kostendelersnorm of andere aanpassingen). Aangenomen is dat de rechtmatigheid hiervan halfjaarlijks wordt getoetst. Uitgaande van de gemiddelde uitvoeringskosten voor de bijstand leidt dit tot een negatieve baat van ongeveer 100 euro	25%	-0,1	(11)
Financiën	voorkomen inzet schuldhulp*	bij ongeveer een vijfde van de gezinnen kan naar verwachting worden voorkomen dat schulden escaleren (groep II: zie schema Cliëntverloop). De aanpak zorgt ervoor dat zij in een stabilisatietraject worden geleid, waar verdere betaalachterstanden worden voorkomen en een betalingsregeling wordt opgesteld. Uitgaande van gemiddelde trajectkosten geeft dit een negatieve baat van ongeveer 300 euro	20%	-0,3	(12)
Wonen	voorkomen inzet begeleiding	met de aanpak krijgen ouders met overige problematiek (binnen groep II: zie schema Cliëntverloop) begeleiding om beter te leren omgaan met de thuissituatie. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak. Uitgaande van gemiddeld 2 uur begeleiding per week resulteert een negatieve baat van ongeveer 400 euro	25%	-0,4	(13)
Wonen	voorkomen huisuitzettingen	in geval van minderjarige kinderen wordt volgens deskundigen in de praktijk bij uitzondering nog overgegaan tot huisuitzetting, zodat hiervan geen baat is te verwachten	0%	0,0	(14)
Werk	voorkomen voortijdig schoolverlaten <i>andere kinderen</i>	kinderen in minimahuishoudens hebben gemiddeld ongeveer één procent kans om voortijdig school te verlaten. Aangenomen is dat dit ook geldt voor de andere kinderen in het huishouden. Met de aanpak kan dit naar verwachting worden voorkomen, zodat zij niet instromen in een RMC-traject. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak. Dit levert een baat op van ongeveer 100 euro	1%	0,1	(15)
Zorg	voorkomen inzet jeugdzorg <i>andere kinderen</i>	ook het jeugdzorgtraject van andere kinderen (gemiddeld een zesde: zie nr. 9a) kan bij de aanpak een maand korter zijn. Rekening houdend met andere invloeden zijn de baten voor driekwart toegeschreven aan de aanpak. Dit levert een baat op van ongeveer 100 euro	15%	0,1	(16a)
Zorg	meer inzet huisartsenzorg <i>ouders</i>	naar verwachting gaat een deel van de ouders door deze aanpak minder vaak op consult, maar is niet duidelijk hoeveel. Omdat ook andere invloeden zich		pm	(16b)

	KOSTEN / BATEN	TOELICHTING (bedragen per cliënt)	% Cliënten (vet: opgave/ literatuur; cursief: aanne)me)	BEDRAG per cliënt x € 1.000	Nr. uit schema
Zorg	voorkomen kosten GGZ* ouders	laten gelden, gaat het naar verwachting om een beperkt bedrag dat aan de aanpak kan worden toegeschreven ongeveer een tiende van de ouders van kinderen in minimahuishoudens ontvangt behandeling GGZ. De aanpak kan bijdragen aan de effectiviteit van de behandeling. Onduidelijk is in hoeverre het traject hierdoor ook korter wordt. Bij ouders met psychische klachten die nog niet in behandeling zijn, kan de aanpak eraan bijdragen dat hun problemen niet verergeren. Naar verwachting treden beide effecten niet op korte termijn op en laten zich dan ook andere invloeden gelden		pm	(16c)
Zorg	voorkomen kosten Veilig Thuis	de aanpak kan naar verwachting ook positief doorwerken op de sociale relaties binnen het huishouden. Omdat dit vaak complex ligt, is niet duidelijk in welke mate dit zal optreden en te relateren is aan de aanpak		pm	(16d)
C. Meerwaarde voor schuldeisers					
Inkomen	voorkomen kosten incasso & deurwaarder	aangenomen is dat schuldeisers gemiddeld driekwart minder kosten voor incasso & deurwaarder hoeven te maken voor de groep bij wie door de aanpak wordt voorkomen dat schulden escaleren (groep II: zie schema Cliëntverloop). Bij een gemiddelde schuld in de orde van 7.000 euro levert dit een indicatieve baat op van ongeveer 200 euro	20%	0,2	(17)
Werk	voorkomen ziekteverzuim werknemers	bij grote organisaties is het ziekteverzuim gemiddeld ruim 5% (CBS). Aangenomen is dat met de aanpak ongeveer de helft hiervan kan worden voorkomen. Uitgaande van een gemiddelde caseload van 15 schuldenaars per werknemer en het minimumloon kan zo een indicatieve baat worden becijferd van ongeveer 100 euro	3%	0,1	(18)
*	<i>Betreft maatschappelijk gewenste inzet waarmee (verdere) escalatie in de toekomst kan worden voorkomen. Dit effect valt buiten de beschouwde periode, maar kan op langere termijn aanvullende baten opleveren</i>				
SALDO	Totaal			7,2	
Rendement	verhouding kosten-baten	financieel - maatschappelijk (inclusief QALY's)		1 : 3 – 4,5	
	<i>Dit betekent dat 1 euro investering op korte termijn in de orde van 3 à 4 euro aan (im)materiële baten zou kunnen opleveren.</i>				

Randvoorwaarden

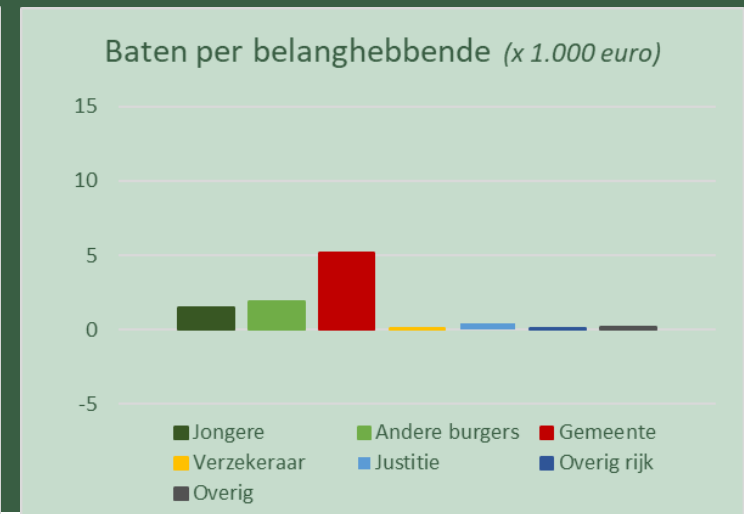
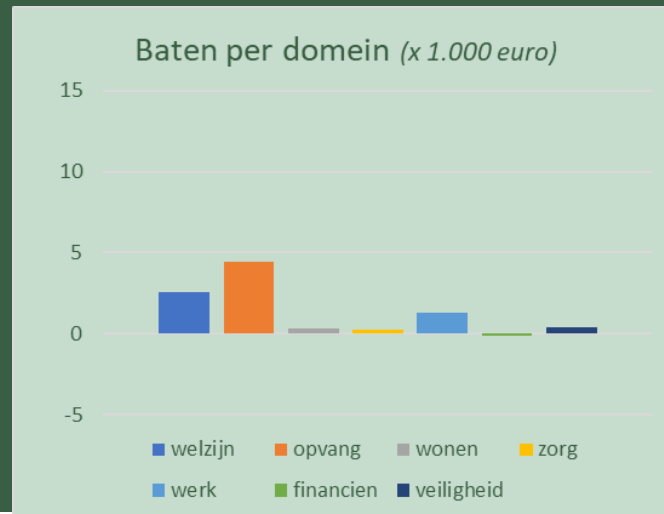
In hoeverre dat lukt, is mede afhankelijk van randvoorwaarden. Denk bijvoorbeeld aan de bereidheid van huishoudens/jongeren om deel te nemen (*stigma voorkomen*) en de beschikbaarheid van alternatieve *woonvormen voor jongeren* die uit huis willen/gaan om (verdere) financiële problemen te voorkomen. Tegelijkertijd kan de aanpak ook een bijdrage leveren aan het beperken van de tekorten op de woningmarkt: hoe langer jongeren thuis kunnen blijven wonen, hoe minder (extra) woonplekken er nodig zijn.

Hoe de kosten-batenverhouding in praktijk uitpakt, wordt ook beïnvloed door de *specifieke lokale* (beleids)context, populatiekenmerken en kostenstructuur van voorzieningen. Denk hierbij aan de vraag of het doen van *huisbezoeken* door de afdeling Werk & Inkomen al praktisch is en of die afdeling goed *op de hoogte is* van eventuele schulden. Voor zover dit niet het geval is, zijn mogelijk aanvullende investeringen nodig in aanpassing van formatie en werkprocessen.

De aanpak vraagt om een investering in meer proactieve of outreachende dienstverlening. Dit levert voor de **gemeente** zelf de grootste baten op, met name op het domein *opvang*, (*jeugd*)*zorg* en *werk*.

Een ander deel van de becijferde maatschappelijke baten uit zich in meer *welzijn* voor **jongeren** en **andere gezinsleden** (ouders / kinderen).

Overall geldt dat met beperkte investeringen relatief grote baten zijn te realiseren.

BRONNEN & DESKUNDIGEN

Nrs. uit
schema

Praktijkgegevens	Gegevens van gemeenten over de inzet van Vroeg-eropaf en schuldhulpverlening	
Literatuur	Centraal Bureau voor de Statistiek (2020), <i>Labour Market Policy Database</i>	(3,4)
	Centraal Bureau voor de Statistiek (2020), <i>Bijstandsuitkeringen naar kostendelers en leefvorm</i>	(10)
	Centraal Bureau voor de Statistiek (2020), <i>Armoedescan</i>	(9a,16a)
	Centraal Bureau voor de Statistiek (2018), <i>Kinderen in armoede</i>	(2,15)
	Lewer D, Aldridge RW, Menezes D, et al. (2019), Health-related quality of life and prevalence of six chronic diseases in homeless and housed people: a cross-sectional study in London and Birmingham, England. <i>BMJ Open</i> , 9	(10)
	Minister van Justitie (2012), <i>Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten</i>	(17)
	Nibud (2017), <i>Personeel met schulden</i>	(3)
	Ommeren, C.M. van, L.S. de Ruig & L. Coenen (2014), <i>Vroeg Eropaf Amsterdam: Businesscase vroegsignalering en preventie van schulden</i> , Zoetermeer	(12)
Lokale experts	Deze factsheet is ontwikkeld met actieve inbreng van deskundigen van de gemeenten Amersfoort, Arnhem, Gouda, Hoorn, Maastricht, Tilburg en Venlo. Naast deze werkgroep zijn ook andere deskundigen geraadpleegd	
Externe deskundigen	De inhoud van deze factsheet is getoetst bij enkele klankbordgroepen. Zij hebben conceptuitkomsten kritisch gezien en suggesties aangereikt voor aanscherping. Het betreft: <ul style="list-style-type: none">• Projectgroep Vernieuwing opvang, met vertegenwoordigers van cliënten, ministerie van VWS, de VNG, Valente en Aedes• groep onafhankelijke deskundigen: dr. L. van Doorn (lector Sociale innovatie Hogeschool Utrecht), dr. R. van Geuns (lector Armoede interventies Hogeschool Amsterdam), prof.dr. J.J. Polder (hoogleraar Gezondheidseconomie Tilburg University) en dr. M. de Wit (GGD-epidemioloog en onderzoeker G4 USER)	